

Puola

Jos korvaushakemustani käsitellään tässä maassa - Puola

Millaisista rikoksista korvausta voi saada?

Korvauksia voivat saada sellaiset rikosten uhrin, jolle on aiheutunut **rikoksesta vakavaa fyysistä vahinkoa, elimen toiminnan heikentymistä tai terveyden heikentymistä, joka on kestänyt vähintään seitsemän päivää**. Ei ole väliä, onko rikos ollut tahallinen vai tahaton tai liittyykö siihen väkivaltaa. Merkitystä on vain sillä, onko rikoksesta ollut edellä kuvattuja seurauksia.

Voinko saada korvausta, jos olen rikoksen uhrina kuolleen henkilön omainen tai huollettava? Ketkä omaiset tai huollettavat voivat saada korvausta?

Jos rikoksen uhri on kuollut, korvausta voivat hakea henkilöt, jolle uhri oli

- puoliso tai avopuoliso
- vanhempi, isovanhempi tai isoisovanhempi
- lapsi, myös adoptiolapsi, lapsenlapsi tai lapsenlapsenlapsi.

Sillä ei ole merkitystä, onko henkilö ollut uhrin huollettava.

Voinko saada korvausta, jos olen rikoksesta hengissä selvinneen uhrin omainen tai huollettava? Ketkä omaiset tai huollettavat voivat saada korvausta tässä tapauksessa?

Tässä tapauksessa vain rikoksen uhri on oikeutettu korvaukseen.

Voinko saada korvausta, vaikka en ole EU:n jäsenvaltion kansalainen?

Korvauksen saaminen ei riipu kansalaisuudesta vaan vakituisesta asuinpaikasta. Korvausta voivat saada henkilöt, joiden vakituinen asuinpaikka on Puolassa tai jossakin muussa EU:n jäsenvaltiossa.

Voinko hakea korvausta tässä maassa, jossa asun tai josta olen kotoisin (asun tässä maassa tai olen sen kansalainen), vaikka rikos tehtiin toisessa EU-maassa? Voinko hakea korvausta tässä maassa sen maan sijasta, jossa rikos tehtiin? Jos voin, millä edellytyksillä?

Korvausta voi hakea Puolan päättävältä viranomaiselta vain, jos rikos on tehty Puolassa. Jos rikos on tehty jossakin toisessa EU:n jäsenvaltiossa, korvausta voi hakea vain kyseisessä jäsenvaltiossa. Jos tarvitset apua, voit ottaa yhteyttä alueelliseen syyttäjään (*prokurator okręgowy*), joka on toimivaltainen vakituisessa asuinpaikassasi.

Onko tehtävä rikosilmoitus poliisille ennen kuin voi hakea korvausta?

Rikoksesta olisi ensin ilmoitettava poliisille tai syyttäjänvirastoon, koska korvaushakemukseen on liitettävä jäljennös ilmoituksesta. Tätä ei tarvitse tehdä henkilökohtaisesti. Valmistelevalta menettelystä vastaava yleinen syyttäjä avustaa korvauksen hakemisessa. Kannattaa myös muistaa, että rikosilmoituksen myötä hakemuksesta tulee uskottavampi tapauksissa, joissa rikosentekijää ei ole tunnistettu.

Onko odotettava mahdollisen poliisi- tai rikostutkinnan tuloksia, ennen kuin voi hakea korvausta?

Korvaushakemuksen voi toimittaa, ennen kuin syyttäjänviraston (poliisi) tai tuomioistuimen johtama menettely on päättynyt. Korvauksen myöntämisestä voidaan päättää, ennen kuin rikosoikeudellinen menettely on päättynyt.

Onko ensin haettava korvausta rikosentekijältä (jos hänet on tunnistettu)?

Korvauksen hakeminen rikoksentehtäjältä on järkevää vain, jos korvauksen saaminen tekijältä on tosiasiaa mahdollista. Jos rikoksentehtäjä ei pysty maksamaan korvausta, korvausta voi hakea ilman, että tarvitsee nostaa ensin kannetta rikoksentehtäjää vastaan. Tässä tapauksessa hakijan on osoitettava, ettei hän saa korvausta rikoksentehtäjältä. Näin voi tapahtua, jos rikoksentehtäjällä ei ole lainkaan varallisuutta tai hän on vankilassa eikä työskentele moneen vuoteen.

Voinko saada korvausta, vaikka rikoksentehtäjää ei ole tunnistettu tai tuomittu? Jos voin, mitä näyttöä korvausvaatimuksen tueksi on esitettävä?

Uhrilla on oikeus korvaukseen riippumatta siitä, onko rikoksentehtäjä tunnistettu tai tuomittu. Tällaisessa tapauksessa uhrin olisi osoitettava korvausmenettelyssä, että tapaus, jonka vuoksi korvausta haetaan, oli rikos.

Onko korvausta haettava johonkin määräaikaan mennessä?

Korvaushakemus on toimitettava viiden vuoden kuluessa rikoksen ajankohdasta. Tämän määräajan jälkeen toimitettuja hakemuksia ei käsitellä.

Mitä vahinkoja ja kuluja korvaus kattaa?

Kattaako se esimerkiksi seuraavat:

a) Rikoksen uhrin osalta:

– aineelliset (muut kuin psyykkiset) vahingot:

- vahingosta aiheutuneet terveydenhoitokulut (sairaanhoito – avo- ja sairaalahoito, toipuminen) **kyllä**
- vahingosta aiheutuneet lisätarpeet tai kulut (mm. huolenpito ja apu, tilapäinen tai jatkuva hoito, pitkäaikainen kuntoutus ja fysioterapia, asuntoon tehtävät muutokset, erityisapuvälineet jne.) **kyllä**
- pysyvä vammautuminen (invaliditeetti ja muut pysyvät vammat)
 - ansionmenetykset hoidon ajalta tai sen jälkeen (myös alentunut ansiokyky tai kyky maksaa elatusapua yms.) **kyllä**
 - ansiomahdollisuuksien menetykset **ei**
 - vahinkotapahtumaan liittyvistä oikeudellisista menettelyistä aiheutuvat kustannukset (esim. asianajokulut ja tuomioistuinmaksut) **ei**
 - korvaus varastetuista tai vahingoittuneista henkilökohtaisista tavaroista **ei**
 - muut

– psyykkiset vahingot:

- uhrin kipu tai kärsimys **ei**

b) oikeudenhaltijoiden tai uhrin omaisten osalta:

– aineelliset (muut kuin psyykkiset) vahingot:

- hautauskulut, terveydenhoitokulut (esim. lähiomaisen saama terapia, avo- ja sairaalahoito, kuntoutus) **kyllä**
- elatusavun tai ansiomahdollisuuksien menetys **kyllä**

– psyykkiset vahingot:

- omaisten tai oikeudenhaltijoiden kipu tai kärsimys / jälkeenjääneille maksettava korvaus uhrin kuoltua **ei**

Maksetaanko korvaus kertausummana vai kuukausierinä?

Korvaus maksetaan kertausummana. Korvauksen maksaa tuomioistuin, joka tekee päätöksen korvauksen myöntämisestä, kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin päätöksestä tulee lainvoimainen.

Millä tavalla oma käyttäytymiseni rikoksen jälkeen, rikosrekisteritietoni tai yhteistyöstä kieltäytyminen korvausmenettelyjen yhteydessä saattaa vaikuttaa mahdollisuuksiini saada korvausta, ja miten se vaikuttaa korvauksen määrään?

Korvausta pienennetään vastaavassa suhteessa, jos hakija on käyttäytymisellään osallistunut rikokseen.

Korvausta ei myönnetä, jos hakija on ollut avunantajana rikoksessa tai jos hän on sopinut kantavansa vastuun rikoksen seurauksista.

Millä tavalla taloudellinen tilanteeni vaikuttaa mahdollisuuksiini saada korvausta ja/tai korvauksen määrään?

Hakijan taloudellinen tilanne ei vaikuta korvaukseen. Korvaushakemusta tarkasteltaessa keskitytään ensisijaisesti sen määrittämiseen, voiko hakija saada korvausta rikoksentekijältä, sosiaaliavustuksia myöntävältä laitokselta tai vakuutuksesta. Korvaus myönnetään, jos tuomioistuin katsoo, ettei hakija saa korvausta edellä mainituista lähteistä.

Onko muita kriteerejä, jotka vaikuttavat mahdollisuuksiini saada korvausta ja/tai korvauksen määrään?

Ainoa korvauksen myöntämisen ehto on se, ettei hakija voi saada korvausta rikoksentekijältä, sosiaaliavustuksia myöntävältä laitokselta tai vakuutuksesta.

Miten korvauksen määrä lasketaan?

Hakijan on osoitettava, mitä kuluja hänelle on rikoksesta aiheutunut. Haettaessa korvausta ansionmenetyksistä olisi esitettävä asiakirja, josta käy ilmi ansioiden suuruus. Hoidosta ja kuntoutuksesta aiheutuneet kulut ja hautauskulut on helpointa osoittaa esittämällä laskut. Jos laskuja ei ole, hakija voi pyytää, että asiassa kuullaan todistajia tai nimetään asiantuntijoita.

Jos tuomioistuin katsoo, ettei voida osoittaa ehdottomasti, että hakija on oikeutettu hakemaansa määrään, se voi myöntää sopivaksi katsomansa korvauksen otettuaan huomioon kaikki olosuhteet.

Onko korvauksen määrällä ala- tai ylärajaa?

Korvauksen enimmäismäärä on 25 000 Puolan zlotya tai 60 000 Puolan zlotya, jos uhri on kuollut. Korvauksen vähimmäismäärästä ei ole annettu säännöksiä.

Onko minun mainittava korvausvaatimuksen määrä hakemuslomakkeessa? Jos on, onko olemassa ohjeita siitä, miten vaadittu määrä lasketaan, tai muista korvausvaatimukseen liittyvistä näkökohdista?

Kyllä, haettava määrä olisi ilmoitettava hakulomakkeessa. Erityisiä ohjeita ei ole, mutta tietoa korvauksen määrästä on osiossa ”*Miten korvauksen määrä lasketaan?*”.

Vähennetäänkö muualta (esim. työnantajan vakuutuksesta tai yksityisestä vakuutuksesta) mahdollisesti saamieni korvausten määrä viranomaisen tai muun elimen maksamasta korvauksesta?

Jos hakija on saanut korvausta rikoksentekijältä, sosiaaliavustuksia myöntävältä laitokselta tai vakuutuksesta hautauskuluista, ansionmenetyksistä tai muista toimeentuloon liittyvistä kuluista (esim. elatusapu) tai hoitoon ja kuntoutukseen liittyvistä kuluista, tuomioistuin vähentää tämän korvauksen valtion maksamasta korvauksesta.

Voiko korvauksesta saada ennakkoa? Jos voi, millä edellytyksillä?

Ennen kuin korvaushakemus on käsitelty, hakija voi hakea erillismäärää (vakuus), joka kattaa välttämättömät hoito- ja kuntoutuskulut tai hautauskulut. Tällaisen hakemuksen voi toimittaa ennen korvaushakemusta tai sen ohessa.

Voinko saada täydentävää tai lisäkorvausta (esim. olosuhteiden muuttumisen tai terveydentilani huononemisen perusteella) sen jälkeen, kun korvaushakemus on ratkaistu?

Pääsääntöisesti korvaus myönnetään kertaluonteisesti.

Mitä asiakirjoja hakemukseen on liitettävä?

Korvaushakemukseen olisi liitettävä seuraavat: jäljennös rikosilmoituksesta, jäljennökset rikosoikeudellisessa menettelyssä tehdyistä päätöksistä (esim. päätös rikosoikeudellisen menettelyn päättämisestä), jäljennökset lääkärintodistuksista tai asiantuntijalausunnoista, jotka koskevat terveyshaittoja, sekä laskut ja muut asiakirjat, jotka vahvistavat hakemuksessa annetut tiedot.

Haettaessa korvausta lähiomaisen kuolemasta hakemukseen olisi liitettävä kyseisen henkilön kuolintodistus ja asiakirjat, jotka vahvistavat hakijan ja kuolleen välisen suhteen (kuten syntymätodistus tai vihkitodistus). Jos kuollut henkilö oli hakijan avopuoliso, hakemukseen olisi liitettävä yhdessä asumisesta selvitys, joka annetaan rikosoikeudellisen vastuun uhalla.

Veloitetaanko hakemuksen vastaanottamisesta ja käsittelystä hallinnollisia tai muita maksuja?

Korvauksen hakija vapautetaan kaikista tuomioistuinmaksuista. Tämä tarkoittaa, ettei hakijan tarvitse vastata hakemuksen toimittamisesta tai käsittelystä aiheutuvista kustannuksista (kuten asiantuntijalausuntojen hankkimisesta aiheutuvista kuluista).

Mikä viranomainen ratkaisee korvaushakemukset (kotimaisissa tapauksissa)?

Kotimaisissa tapauksissa korvaushakemukset käsittelee aluetuomioistuin (*sąd rejonowy*), joka on toimivaltainen hakijan vakituksessa asuinpaikassa. Tämä on yleensä aluetuomioistuin, joka sijaitsee asuinpaikkakunnalla tai lähimpänä asuinpaikkakuntaa.

Mihin hakemus lähetetään (kotimaisissa tapauksissa)?

Kotimaisissa tapauksissa hakemus olisi lähetettävä asian käsittelevän tuomioistuimen osoitteeseen.

Onko minun oltava läsnä korvaushakemusta ratkaistaessa tai muulloin menettelyn aikana?

Hakemuksen käsittelevä tuomioistuin päättää, onko hakijan oltava läsnä istunnossa. Tuomioistuin ilmoittaa hakijalle, vaaditaanko tämän läsnäoloa, kun se ilmoittaa hakijalle hakemuksen käsittelyn ajankohdan.

Kuinka kauan viranomaisen korvauspäätöksen tekeminen kestää (likimäärin)?

Korvauspäätöksen tekemiselle ei ole asetettu määräaikaa. Korvaushakemuksen käsittelyn kesto riippuu siitä, kuinka monimutkainen asia on ja mitä todisteita päättävän viranomaisen on otettava vastaan mutta myös siitä, kuinka paljon asioita päättävällä viranomaisella kulloinkin on käsiteltävänä.

Jos olen tyytymätön viranomaisen päätökseen, miten voin riitauttaa sen?

Jos hakija on tyytymätön tuomioistuimen päätökseen, siihen voi hakea muutosta aluetuomioistuimessa (*sąd okręgowy*). Jos hakijalla ei ole asianajajaa tuomioistuimessa, hänelle annetaan tietoa muutoksen hakemisesta.

Mistä saan tarvittavat lomakkeet ja korvaushakemuksen tekemistä koskevat tiedot?

Haettaessa korvausta rikoksesta kyseiseen rikokseen liittyvästä valmisteleavasta menettelystä vastaava yleinen syyttäjä antaa hakijalle tarvittavat tiedot korvauksesta ja korvaushakemuslomakkeen sekä neuvoo lomakkeen täyttämässä.

Voinko soittaa johonkin palvelunumeroon? Onko jollakin verkkosivustolla ohjeet korvaushakemuksen tekemisestä?

Perustietoa korvauksesta ja korvaushakemuslomake on saatavilla [oikeusministeriön](#) verkkosivustolla.

Onko korvaushakemuksen tekemiseen mahdollista saada oikeudellista neuvontaa (lakimieheltä)?

Oikeudellista neuvontaa tarjotaan henkilöille, jotka osoittavat, ettei heillä ole varaa asianajajaan. On tärkeää muistaa, että haettaessa korvausta rikoksesta kyseiseen rikokseen liittyvästä valmisteleavasta menettelystä vastaava yleinen syyttäjä avustaa hakijaa.

Onko olemassa uhrien tukijärjestöä, joka voisi auttaa hakemuksen tekemisessä?

Puolassa toimii uhreja tukeva ja vankilan jälkeistä apua tarjoava rahasto (*Fundusz pomocy pokrzywdzonym oraz pomocy postpenitencjarnej*), joka kerää varoja muun muassa rikoksen uhrien ja heidän lähiomaistensa auttamiseksi. Rahastoa hallinnoi oikeusministeriö. Tuki on järjestetty niin, että rahaston hallinnoija valitsee avoimen hakumenettelyn kautta järjestöt, joiden hakemukset se katsoo parhaiksi, ja myöntää niille korvamerkityt varat rikoksen uhreja tukeviin toimenpiteisiin. Pääsääntöisesti jokaisessa maakunnassa on vähintään yksi taho, joka tarjoaa tukea rikoksen uhreille.

Varoja käytetään oikeudellisen, psykologisen ja aineellisen avun antamiseen. Oikeudellinen apu voi kattaa myös korvauksen hakemisessa avustamisen.

Jos hakija haluaa apua, hänen olisi otettava yhteyttä valtiosta riippumattomaan järjestöön, joka on saanut oikeusministeriöltä varoja tätä tarkoitusta varten, ja osoitettava olevansa rikoksen uhri. Luettelo tällaisista järjestöistä ja niiden yhteystiedot löytyvät [oikeusministeriön](#) verkkosivustolta kohdasta toiminta / tuki rikoksen uhreille / tuki rikoksen uhreille ja heidän lähiomaisilleen – luettelo tahoista ja järjestöistä (polku: działalność / pomoc pokrzywdzonym przestępstwem / pomoc pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym – lista podmiotów i organizacji).

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 11/03/2019